

سوءپیشینه محکومان آزادشده پاك مي شود

با نهایي شدن قانون جدید مجازات اسلامي از محکومیت محکومان. مشمول قانون، رفع اثر مي شود ...

با نهایي شدن قانون جدید مجازات اسلامي از محکومیت محکومان. مشمول قانون، رفع اثر مي شود

سوءپیشینه محکومان آزادشده پاك مي شود

اگر قانون جدید مجازات اسلامي بدون اما و اگر از شوراي نگهبان بيرون بيايد، زندگي بسياري از حبس کشيده ها عوض مي شود. اين قانون تا به حال دو بار ميان مجلس و شوراي نگهبان رفت و آمد کرده، يك بار كارش حتي تا وارد شدن به كارتابل رياست جمهوري هم پيش رفته اما چون شوراي نگهبان، ايرادهاي شرعي به آن وارد کرده تا امروز به نتيجه نرسيده است.

البته از مجلس خبر مي رسد که دو هفته قبل، کميسيون قضايي همه آن 67 ايراد شرعي و قانوني حتي ايرادهاي ويرايشي مدنظر شوراي نگهبان را رفع کرده تا قانوني شسته و رفته ابلاغ شود که بخشي از آن با حيثيت افراد سر و کار دارد.

محکومان حبس کشيده، مخاطبان اصلي اين بخش از قانون مجازات اسلامي اند؛ قانوني که اگر به سلامت از شوراي نگهبان خارج و با سرعت از سوي رئيس جمهور ابلاغ شود، به صدور گواهي عدم سوءپیشینه و رفع اثر محکوميتهاي كيفري براي آنها منجر مي شود.

محکوميتهايي که رفع اثر مي شود

چه محکوم مالي، چه محکوم تعزيري و چه محکوم به حد؛ از سال قبل به آن طرف براي پليس که گواهي سوءپیشینه براي افراد صادر مي کرد، فرقي نداشت که محکوم آزاد شده از زندان جرمش چه بوده، چند سال از پايان محکوميتش گذشته يا بعد از آزادي مرتکب جرمي تازه شده يا نه.

پليس در گواهي سوءپیشینه همه محکومان، موضوع محکوميت كيفري شان را درج مي کرد چون هيچ سيستمي در کشور وجود نداشت که از محکوميتهاي كيفري افراد پس از گذشت زمان، رفع اثر کند. البته در همه سالهاي که گذشت، قانون صريح و شفاف در اين خصوص وجود داشت، اما موضوع نبود هماهنگي ميان دستگاه قضايي و پليس بود که باعث مي شد حتي محکومان آزادشدهاي که اصلاح شده اند نيز به خاطر خطاي گذشته، طرد شوند.

قانوني که در تمام اين سالها بلاتکليف ماند ماده 62 مکرر قانون مجازات اسلامي مصوب سال 77 بود که رفع اثر محکوميتهاي كيفري را يك الزام مي دانست.

تاکيد اين قانون بر آن بود که فقط سه دسته از افراد که محکوميت قطعي در جريم عمدي دارند از حقوق اجتماعي محروم مي شوند که اين محروميت نيز مقطعي است و پس از انقضاي مدت تعيين شده در قانون هم از مجازات آنها رفع اثر خواهد شد و هم محروميت آنها کان لم يکن به شمار خواهد آمد.

محکومان به قطع عضو در جريم مشمول حد، پنج سال پس از پايان محکوميت، محکومان به شلاق در جريم مشمول حد، يكسال پس از پايان محکوميت و محکومان به حبس تعزيري بيش از سه سال، دو سال پس از پايان محکوميت، مشمول اين بخشش بودند، اما اين قانون هيچگاه اجرا نمي شد.

نتيجه نيز آن بود که آزادشده ها از زندان حتي آنهايي که براي جريم سبک محکوم شده بودند يا آنهايي که پس از آزادي مرتکب جرم تازه اي نشده بودند، انگ محکوميت را بر پيشاني بپذيرند و براي يافتن شغل يا ترميم آبرو در خانواده به هر دري بزنند.

محمدعلي اسفنايي، سخنگوي کميسيون قضايي مجلس اما مي گويد که اين بلاتکليفها بزودي پايان خواهد يافت.

او در گفت‌وگو با جام‌جم سقف به نتیجه رسیدن قانون مجازات اسلامی که موضوع رفع اثر از محکومیت‌ها نیز مفصل در دل آن گنجانده شده را يك ماه مي‌داند و توضیح مي‌دهد که بعد از ابلاغ این قانون، تمامی گواهی‌های سوءپیشینه با قید این جمله که فرد مورد نظر هیچ سابقه کیفری ندارد، صادر خواهد شد.

به گفته او، مجازات‌هایی که جنبه خصوصی آن قوی‌تر از جنبه عمومی آن است و پرونده مربوط به آن با رضایت شاکی بسته می‌شود همچنین مجازات‌های اصلی اعم از حبس، شلاق و جزای نقدی و نیز مجازات‌های تکمیلی مثل محکومیت افراد به اقامت اجباری در يك محل یا منع اقامت او در نقاطی مشخص، مشمول رفع اثر خواهند شد.

متقاضیان رفع اثر، اقدام کنند

حواله رفع اثر از محکومیت‌های کیفری در حالی از زبان سخنگوی کمیسیون قضایی مجلس به يك ماه بعد داده می‌شود که در مرکز مراقبت‌های پس از خروج از زندان به گفته رئیس‌اش جوی دیگر حاکم است.

حمیدرضا خرمگاه که چندی پیش در گفت‌وگو با جام‌جم از دغدغه‌هایش برای محکومان آزاد شده و قانونی بلا تکلیف که مانع از صدور گواهی عدم سوءپیشینه برای آنها می‌شود، حرف می‌زد این بار در گفت‌وگو با جام‌جم از جلساتش با مسئولان قوه قضاییه سخن گفت که طی آن نه تنها مقدمات صدور این گواهی‌ها فراهم شده، بلکه صدور این گواهی‌ها به امری رایج در مرکز مراقبت‌های پس از خروج تبدیل شده است.

خرمگاه می‌گوید: اکنون هر محکومی که مجازات حبس را پشت سر گذاشته و پس از آزادی، مدت مقرر در قانون را نیز رعایت کرده و در این مدت نیز مرتکب جرم تازه‌ای نشده، می‌تواند با مراجعه به معاون دادستان در امور پیشگیری از جرم، تقاضای گواهی عدم سوءپیشینه کند که در آن بر نبود [171#& موثر](#) سابقه کیفری [& موثر](#)؛ برای فرد تأکید می‌شود.

البته خرمگاه همیشه با آمدن واژه [171#& موثر](#)؛ در گواهی‌ها مشکل داشت، چون به‌زعم او اگر کارفرمایی تیزبین و باهوش باشد، بخوبی درمی‌یابد که آمدن واژه موثر در کنار سابقه کیفری به این معناست که فرد مورد نظر به‌هر حال سابقه کیفری داشته هر چند که این سابقه مربوط به جرایم موثر نبوده است.

اما آن‌طور که محمدعلی اسفناهی، سخنگوی کمیسیون قضایی مجلس می‌گوید، این مشکل نیز در قانون جدید مجازات اسلامی رفع شده و دیگر واژه [171#& موثر](#)؛ در گواهی‌ها قید نمی‌شود. برای همین است که می‌توان نتیجه گرفت قانون جدید مجازات اسلامی می‌تواند گره‌گشا باشد به شرط آن‌که هر چه زودتر در شورای نگهبان تصویب شود، زودتر به دست قوه مجریه برسد، زودتر برای اجرا ابلاغ شود و بدون آن‌که بر سر راهش مانعی تراشیده شود، اجرا شود.

فرصتی که از محکومان گرفته می‌شود

اگر بخواهیم فقط به‌عنوان يك چشم‌ناظر و قضاوت‌کننده به مساله نگاه کنیم، کسی که حبس کشیده، جرمی مرتکب شده و مجرم است، می‌تواند فردی بی‌توجه به هنجارهای انسانی و اجتماعی باشد.

اما این بدترین نگاه به مساله جرم و زندان رفتن محسوب می‌شود. نگاه منصفانه دیگری هم وجود دارد که تأکید می‌کند هر کسی ممکن است به خطا برود و هر فرد به‌خطا رفته‌ای می‌تواند، دوباره به مسیر درست برگردد.

مساله حمایت از افراد حبس کشیده، آنقدر اهمیت دارد که مرکزی به‌عنوان مراقبت‌های پس از خروج از زندان تاسیس شده تا از این افراد حمایت شود.

گفته می‌شود زندانیان پس از آزادی با مشکلات زیادی روبه‌رو می‌شوند. بی‌توجهی و ناتوانی در حمایت از آنان در خانواده، طرد و اخراج از محل کار و محیط‌های مناسب دیگر، بی‌اعتمادی دیگران و ناتوانی در یافتن شغل مناسب از جمله این مسائل است.

دستیابی به شغل برای این افراد از جمله دغدغه‌های اصلی محسوب می‌شود، چرا که در همه محیط‌های کاری دولتی و خصوصی، ارائه گواهی عدم سوء پیشینه از جمله اولین اقدامات برای شروع به کار محسوب می‌شود.

در کشور ما به‌دلیل نبود هماهنگی و مشکلات اجرایی، قانون برای محکومان بنا به شرایطی گواهی عدم سوءپیشینه را صادر می‌کرد که

محکوم آزاد شده شرط اول، یعنی ارائه این گواهینامه را تا مدت‌ها بعد از آزادی به دست نمی‌آورد.

این در حالی است که حمایت از محکومان آزاد شده از پایه‌های اصلاح شدن مجرم محسوب می‌شود. به اعتقاد کارشناسان حتی اگر نتوان حمایت‌هایی لازم از محکومان آزاد شده را انجام داد؛ اما مسلماً می‌توان مانع از فرصت‌سوزی‌های شغلی برای این افراد شد.

مریم خباز / گروه جامعه